

# Ígrundunardagbók

## Verkefni 6

<i>Guðmundur H. Frímansson</i>	2
<i>Katrín Fjóra Guðmundsdóttir</i>	2
<i>Rósa Guðrún Eggertsdóttir</i>	4
<i>Heimildaskrá</i>	6

Hér á eftir eru kaflar fyrir hvern fyrirlesara sem var í kennslulotu tvö í námskeiðinu Kennari í starfi (KÍS1155) dagana 1. – 4. febrúar. Fjallað verður sérstaklega um efni Katrínar Fjólu Guðmundsdóttur, bráðger börn.

## **Guðmundur H. Frímansson**

Guðmundur fjallaði um lýðræði og tengsl þess við skólastarfið og þá sérstaklega lífsleikni. Efnið byrjaði á mjög almennri hugrenningu og kynningu á hugmyndum um lýðræði. Tenging siðfræði og lýðræðis við skólastarfið var kynnt og fjallað um þá hálfgerðu mótsögn að þó skólar séu mikilvægar stofnanir í lýðræði þjóða þá sé ekki þar með sagt að innan skólans ríki lýðræði. Þetta passar til að mynda illa við þær hugmyndir sem hafa náð að festast í sessi til dæmis í Háskólanum á Bifröst um það að nemendur séu viðskiptavinir og samband nemenda og kennara sé jafnt. Í uppræðslu samkvæmt þeim hugmyndum sem komu fram í fyrirlestri Guðmundar má segja að það sé innbyggt í samband kennara og nemanda ákveðið ójafnvægi þar sem annar aðilinn sækir þekkingu eða annað þvíumlíkt til annars þá sé orðið innbyggt í sambandið ákveðið ójafnvægi. Sú nálgun að líta á nemendur sem hluta af heildinni og þá líkja sambandi nemandans við kennarann frekar við samband undirmanns og yfirmanns á vinnustað er nær því að vera samkvæmt þessum hugmyndum.

Tengsl lífsleikni lýðræðis eru talsverð og hægt að skoða þær bæði sem markmið út af fyrir sig eða samþætta þau inn í annað skólastarf. Það hefði jafnvel mátt eyða meiri tíma í þann hluta kynningarinnar og tengja betur við raunveruleg viðfangsefni kennara og kennaraefna í stað þess að eyða þúðri í heimspekileg hugtök og tengsl þeirra.

## **Katrín Fjóla Guðmundsdóttir**

Umfjöllun Katrínar um bráðger börn var fyrir margt áhugaverð og vakti marga til umhugsunar. Það er dálítið erfitt að festa fingur á hver tilgangur þessarar kynningar var. Einn mögulegur tilgangur var að vinna gegn fordómum sem einhverjir gætu hafa haft gagnvart bráðgerum einstaklingum og myndu þá ranglega stimpla þá sem óþæga eða hreinlega ekki að standa sig. Vissulega er gott að geta greint ástæðu þess að nemandi er ekki að sinna náminu og jafnvel veldur truflunum í kennslustundum. Mikið efni er til á Netinu um bráðger börn (*gifted*) og þetta er greinilega mjög vinsælt efni eins og sjá má á því að til eru samtök eins og t.d. National Association of Gifted Children

(<http://www.nagc.org>), The Gifted Child Society (<http://www.gifted.org>), The National Foundation for Gifted Students – UK (<http://nagcbritain.org.uk>), American Assn for Gifted Children (<http://www.aagc.org>) og svo mætti lengi telja. Það er jafnvel hægt að ganga svo langt að halda því fram að þarna sé hálfgerð tískufyrirbæri á ferðinni. Ekki það að verið sé að neita tilvist þessa hóps og draga úr mikilvægi þess að laga kennsluhætti að þörfum þeirra og hafa námsefni við hæfi. Það má í raun segja að þetta sé mjög eðlilegt viðbragð við áherslu á verr stadda nemendur sem er í skólakerfinu. Alþjóðlegar rannsóknir sem Katrín vísaði í gefa til kynna að Íslendingar sinni þörfum þeirra sem illa standa vel, standi sig ágætlega á miðjunni en vanti hins vegar toppana í hina áttina, það er að segja þá mjög greindu (munnleg heimild, Katrín F. Guðmundsdóttir, 1. febrúar 2006).

Það er margt sem bæði kennarar og foreldrar geta gert til að mæta þörfum bráðgerra barna og þó Katrín lagt megináherslu á hlut kennara sem eðlilegt er þá er ekki síður mikilvægt að skoða hlut foreldra (Tolan, 1990). Tolan dregur þá samlíkingu að bráðgeru börnin horfi í gegnum rafeindasmásjá á heiminn meðan aðrir noti venjulegar linsur. Þessi samlíking á til dæmis vel við það einkenni sem Katrín nefnir að krossapróf falli illa að þessum hópi. Þeir reyni að finna hið rétta í öllum svörunum, horfi á of mikið af smáatriðum og þess háttar.

Að greina bráðger börn frá öðrum getur líka verið vandasamt. Hefðbundin stöðluð greindarpróf eru betur til þess fallin að greina í sundur mismunandi lága greind en lítið hefur verið rannsakað hvernig þau greina í sundur þá sem eru hátt eða mjög hátt yfir meðaltali (Gleitman, 1994). Mælt er með að nota Stanford-Binet greindarpróf frekar en Wechsler Intelligence Test for Children (WISC) þar sem Stanford-Binet gefur barninu tækifæri á að glíma við viðfangsefni sem talin eru hæfa eintaklingum allt upp í 21 árs aldur og því ólíklegra að þau sýni rjáfurhrif (*ceiling effect*) (Gifted Child, án árs).

Þegar svo það er orðið ljóst að um bráðgert barn er að ræða þá gæti verið hægara sagt en gert að mæta þörfum þess í skólastofunni. Ef stuðst er við hugmyndir um einstaklingsmiðað nám og að hver nemandi geti unnið á sínu getustigi er þá bæði nauðsynlegt fyrir kennarann að útfæra verkefni fyrr þá sem standa verr að vígi og þá sem standa betur að vígi en meðalnemandinn. Það getur því verið freistandi í aldursflokkuðu árgangakerfi að flýta nemendum um ár. Slík úrræði hafa á sér frekar

neikvæða ímynd þó það sé að stórum hluta ástæðu lalust. Lingen (2000) bendir á nokkur atriði til að aðstoða við slíka ákvarðanatöku:

- Vill nemandinn sleppa bekk?
- Leysir það vandann?
- Er nemandinn andlega og líkamlega þroskaðari en jafnaldrar?
- Er nemandinn andlega og félagslega þroskari en jafnaldrar?
- Eru fjölskylduáðstæður sem gætu orsakað erfitt ár?

Ef þessi atriði eru höfð í huga þá er mjög ólíklegt að flýting hafi neikvæð áhrif til lengri tíma litið. Þetta getur jafnvel talist mjög eðlilegt þar sem þroski og geta nemenda innan bekkis getur verið á mjög breiðu bili. Bæði er mögulegt að aldursmunur nemenda sé allt að 12 mánuðir auk skekkjumarka í þroska upp á mögulega 3-4 mánuði í hvora átt sem er. Það getur því verið allt að 20 mánaða þroskamunur milli nemenda í sama bekk í aldursflokkuðu bekkjakerfi. Flýtingar milli bekkja geta því verið fullkomlega eðlilega og öllum fyrir bestu við ákveðnar áðstæður.

Fyrirlesturinn var í heildina áhugaverður en kannski hefði mátt eyða aðeins minni tíma í dæmisögur af sjálfum fyrirlesaranum og meiri tíma í úrræðin sem hægt er að nota til að mæta þörfum bráðgerra barna.

## **Rósa Guðrún Eggertsdóttir**

Rósa ræddi við okkur um leshamlanir af ýmsum toga. Hún fór lauslega yfir hljóðmyndun og líffæra og lífeðlisfræði talmáls. Að mínu mati hefði mátt fara betur út í það ferli. Þekking á því gæti gert kennara hæfari til að átta sig á hvers eðlis vandamál nemenda eru eftir mismunandi birtingarformum. Tímanum hefði verið vel varið í að ræða um fræðilegan bakgrunn leshamlana í þessum hópi því ekki er tími til að fara nákvæmlega í allar mögulegar gerðir frávika.

Það var einnig rætt um nokkrar aðferðir við lestur og aðrir hlutir sem gætu gert leshömluðum auðveldara með að meðtaka efni. Áhugaverður punktur var um meðferð framhaldsskólans á slíkum nemendum. Þeim er boðið upp á ýmislegt í próftöku en ekki mikið gert í kennslunni sjálfri. Einnig fengum við gátlista sem gætu komið að gagni ef það þarf að taka tillit til leshamlaðra nemenda.

Að lokum var fjallað um hugtakakort sem voru mjög kærkomin tilbreyting frá öðru efni sem við fórum yfir. Þarna var á ferðinni mjög gagnleg aðferð sem margir nemendur í hópnum tóku fagnandi og sáu tækifæri til að nýta hana í sínu daglega lífi.

Þetta var ef til vill það sem kemur til með að nýtast hvað best af því efni sem kom fram í þessari lotu.

Þrátt fyrir þetta hagnýta innskot hefði mátt fara betur í leshamlanirnar sjálfar og þá á hagnýtan hátt. Það er erfitt að koma miklu fyrir á stuttum tíma og því þarf að velja mjög vel það sem sett er fram.

## Heimildaskrá

Gifted Child (án árs). *IQ Tests and Psychological Evaluations of The Gifted Child*. Sótt af neti 6. febrúar 2006: <http://www.a-gifted-child.com/evaluations.html>.

Gleitman, H. (1994). *Psychology* (fjórða útgáfa). New York, London: W.W. Norton & Company Company Ltd.

Lingen, M. K. (2000). *Should Your Child Skip a Grade?* Sótt af neti 6. febrúar 2006: <http://www.lessonstutor.com/ml4.html>.

Tolan, S.S. (1990). *Helping your highly gifted child*. Sótt af neti 6. febrúar 2006 <http://www.kidsource.com/kidsource/content/help.gift.html>.